

**TEBAIDA NORDULUI
SFINȚII CĂLUGĂRI
AI NORDULUI RUSIEI**

Alcătuită și tradusă în limba engleză
de Părinții Serafim Rose
și Gherman Podmoșensky

**ULTIMUL STAREȚ
DE LA VALAAM,
IEROSCHIMONAHUL
MIHAIL**

de Serghei Bolșakoff

Cuprins

TEBAIDA NORDULUI

Prefață	5
Introducere. Pogorârea Sfântului Duh în vechea Rusie	11
Viața Sfântului Serghie de Radonej	23
Viața Sfântului Pavel de Obnora	54
Viața Sfântului Chiril de la Lacul Alb	66
Viața Sfântului Savatie de pe Insula Solovăț	94
Patericul Solovățului	105
Viața Sfântului Nil de la Sora	107
Viața Sfântului Alexandru din Svir	129
Viața Sfântului Antonie de Siya	165
Viața Sfântului Corneliu din Komel	190
Viața Sfântului Mucenic și Mărturisitor Eufrosin	192
Viața Sfântului Diodor de pe Dealul lui Gheorghe și pustnicii nevoitori din îndepărtatul Nord	205
Viața Sfintei Doroteia de Kașin și a altor cuvioase femei din Sfânta Rusie	233
Viața Sfântului Nicodim de la Lacul Koja	259
Viața Sfântului Dalmatie	272
Sfântul Tihon din Enisei	274
Sfântul Ermoghen de pe Râul Lena	276
Epilog	284

**ULTIMUL STAREȚ DE LA VALLAM
IEROSCHIMONAHUL MIHAIL
(1877-1962)**

Mănăstirea Valaam și Uusi Valaamo	293
Stăreția	295
Părintele Mihail, zăvorâtul de la Uusi Valaamo	298
Prima întâlnire cu Părintele Mihail	306
A doua întâlnire cu Părintele Mihail	318
A treia întâlnire cu Părintele Mihail	327
Ultima întâlnire cu Părintele Mihail	335

Distribuție:
S.C. Egumenița S.R.L.
tel./fax: 0236-326.730
e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro

Introducere

Dobândirea Sfântului Duh în vechea Rusie

de prof. Ivan Mihailovici Konțevici

Odată cu începutul veacului al XIV-lea, în Rusia se poate vedea un fapt nemaîntâlnit în altă parte³, ce nu poate fi explicat decât prin împrejurările istorice ale stăpânirii mongole. I s-a spus de toată lumea „colonizare monahală”.

Îndepărtându-se de lume, pustnicul lua calea pădurilor de nepătruns – numite și „pustiuri” în vechea limbă rusă – unde se nevoia multă vreme singur, fiind „cercetat” doar de fiarele sălbatice. La o vreme, vestea șederii sale acolo se răspândea și în jurul micuței sale chilii începeau să se strângă, unul câte unul, viitorii ucenici, nevoitorii.

Cu securi și lopeți, sau lucrând cu mâinile goale, făcând toate muncile, ei doborau copacii, însămânțau pământul, își construiau chilii și biserică. Se închipuia deja o mănăstire! De-acum se auzea un sunet nou, altul decât foșnetul bătrânelor păduri, decât urletul lupilor și urșilor. Era bătaia de toacă. Și, ca un răspuns la chemarea noului glas, la sunetul lui plăcut și cald

---

³ Autorul rus nu avea știre că ceva asemănător, într-o măsură mult mai mică, s-a petrecut și în Țările Române (n. ed. rom.).

Răsăritul ortodox. Dar mai apoi aceste vechi legături slăbesc, ca să se întrerupă mai târziu cu desăvârșire. Ruperea legăturilor cu Bizanțul s-a datorat Sinodului de la Florența și mai apoi cuceririi Țarigradului de către turci, după care autoritatea Bizanțului a încetat.

Se mai poate observa și o altă însușire a acestei perioade (sfârșitul veacului al XVI-lea și începutul celui de al XVII-lea): atitudinea schimbată a poporului față de pustnici. Acum lumea nu mai mergea după ei, ci se ridica împotriva lor. Proprietățile mănăstirești se făceau tot mai întinse, și țărani, temându-se că ar putea fi subjugăți într-un fel sau altul, îi vedeau pe călugări ca pe niște dușmani și uneori îi și ucideau. Așa, doi Sfinți Părinți, Adrian de Andrusov († 1549, 26 august) și Adrian de Poșehonye († 1550, 5 martie) au fost uciși cu scopul de a fi jefuiți. Sfântul Agapie din Markușeva († 1578, 21 mai) a fost omorât de țărani, iar trupul i-a fost aruncat într-un râu. Înainte de moartea sa, el fusese la Moscova să ceară blagoslovenie de la mitropolit și o bucată de pământ de la țar, ca să ridice o moară. A fost ucis chiar în acea moară. Mai târziu, Sfântul Simon de Volomsk († 1613, 21 iulie) a suferit chinuri mucenicești, fiind apoi ucis de către țărani. Același sfârșit l-a avut și Sfântul Iov dintre Chei († 1628, 6 august). Sfântul Nil de la Stolbensk a scăpat dintr-o pădure care începuse să ardă. Sfântul Arsenie de Komel a fost salvat prin moartea ucenicului său, cu care fusese asemuit. Și mai amintim pe Sfântul Leonid de Ustnedumsk († 1654, 17 iulie) care a fost surghiunit și a trebuit să-și mute mănăstirea, dintr-un vârf de munte, tocmai într-o mlaștină.

Viața Sfântului Serghie de la Radonej

(prăznuit la 5 iulie și 25 septembrie)

Tropar, Glas 4

Nevoitor al faptelor bune duhovnicești și mult pătimitor pentru Hristos, luptat-ai cu tărie împotriva patimilor acestei vieți. Prin cântări, privegheri și post, fost-ai ca o lumină ucenicilor tăi. Duhul Sfânt s-a sălășluit întru tine și prin darul Său cu minunate daruri ai fost împodobit. Pentru îndrăzneala rugăciunii către Preasfânta Treime, nu uita turma pe care cu atâta înțelepciune o ai păstorit. Și nu uita, după făgăduință, să ai grijă de fiii tăi duhovnicești, o, Sfințite Părinte Serghie!

Părintele nostru, Serghie, s-a născut în 1314 în orașul Rostov, din părinți boieri ortodocși, Chiril și Maria, care, pentru viața lor cuvioasă, au fost trecuți și ei în rândurile Sfinților.

Copilul a primit numele de Vartolomeu și era al doilea din cei trei fii – cel mare fiind Ștefan, iar cel mai mic, Petru. Toți au fost crescuți în curăție și evlavie desăvârșită.

În timp ce Ștefan și Petru au învățat foarte repede să scrie și să citească, micuțul Vartolomeu nu se descurca

în nici un chip. Nu izbutea să-și adune gândurile la învățat și să țină pasul cu frații săi. De multe ori, nevăzut de nimeni, se ruga cu multe lacrimi: „O, Doamne, dă-mi și mie minte să pot învăța. Învață-mă, Doamne, și luminează-mă!”

Și, cu adevărat, Sfântul avea să-și primească învățătura nu de la oameni, ci de la însuși Dumnezeu. Într-o zi, tatăl său îl trimise să caute niște cai pierduți.

Pe drum, micul Vartolomeu se întâlnește cu un călugăr necunoscut, bătrân la înfățișare, preot după veșminte, și cu un chip de o blândețe și de o frumusețe îngerească. La adăpostul unui stejar, bătrânul se ruga cu lacrimi.

Băiatul i s-a închinat cu smerenie și a așteptat să-și termine rugăciunea. După aceea, călugărul, aruncându-și privirea către copil și văzând, pesemne cu ochii duhovnicești, că acela va fi un vas ales al Domnului, îl chemă alături de el, binecuvântându-l, și îi pecetluiește fruntea cu o sfântă sărutare. Apoi, îl întreabă:

- Ce-ți dorești tu, fiule?

- Mai presus de orice, îi răspunse băiatul, sufletul meu dorește să înțeleagă scrisul și cititul, căci, din nefericire, nimic nu pricep din cele ce sunt pus să învăț. Sfinte Părinte, oare n-ai putea să te rogi lui Dumnezeu și pentru mine, ca să-mi dea darul deslușirii slovelor?

Călugărul și-a ridicat mâinile și ochii către cer, a oftat, s-a rugat, după care a spus: „Amin”. Apoi, din traista pustnicească scoase ceva asemănător cu anafora și, ținând-o cu trei degete, i-o dădu băiatului:

- Deschide gura și mănâncă. Aceasta ți se dă ție ca un semn al milei lui Dumnezeu și ca să poți înțelege

Sfintele Scripturi. Măcar că darul pare mic, mare va fi dulceața gustării.

Băiatul mănâcă, simțind o minunată dulceață, după care spuse:

- Oare nu despre asta s-a scris: *Cât de dulci sunt limbii mele cuvintele Tale, mai mult decât mierea, în gura mea, și: Păzit-a sufletul meu mărturiile Tale și le-a iubit foarte* (Psalmi 118, 103, 167).

- Crede-mă fiule, îi răspunse călugărul, mai târziu și mai mari decât acestea vei vedea. Căci de-acum încolo, Domnul îți va da ție o învățătură mult peste cea a fraților tăi și a altor copii de seama ta.

După acestea, îi spuse multe alte cuvinte de folos sufletesc. Băiatul stătea în fața lui și asculta, primind în inima lui sămânța cea bună ca un pământ bun și roditor, bucurându-se cu mintea și cu inima pentru minunea de a fi întâlnit un asemenea Stareț sfânt.

La rugămințile băiatului, călugărul îl însoți până la casa părintească, unde Chiril și Maria îl întâmpinară închinându-i-se. Starețul îi binecuvântă, iar ei îl poftiră la masă.

Acela însă, însoțit de copilul cel sfințit, se îndreptă către camera de rugăciune și începu să spună Cea-surile, poruncind băiatului să dea răspunsurile și să citească psalmii cuveniți.

- Părinte, dar nu-i știu! strigă copilul.

- Ți-am spus că Domnul îți va da ție darul învățturii, răspunse Starețul. Rostește cuvântul Domnului și nu te îndoii!

După ce luă blagoslovenie de la Stareț, băiatul, ca și cum ar fi căzut într-o uimire, începu să cânte fără

greș Psalmii lui David. Apoi, se întoarseră cu toții în casă, unde Starețul gustă ceva și, binecuvântându-i pe părinți, voi să plece. Dar ei îl înduplecară să mai rămână și îi povestiră întristați și înfricoșați că fiul lor, pe când era în pântecul maicii sale, țipase de trei ori în biserică, de față cu mult popor, la o Sfântă Liturghie.

- O, soți binecuvântați! zise Starețul. De ce vă temeți acolo unde nu este teamă? Bucurați-vă și vă veseliți, că ați zămislit un asemenea fiu! Iată, veți avea semn despre adevărul vorbelor mele, căci, atunci când voi pleca de aici, fiul vostru va ști să scrie și să citească în chip desăvârșit și minunat, și să tâlcuiască din Cărțile Sfinte. Băiatul va avea mare trecere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor prin viața lui aleasă.

Le mai spuse și aceste vorbe tainice:

- Fiul vostru va fi sălaș al Sfintei Treimi și-i va aduce pe mulți după sine la înțelegerea poruncilor dumnezeiești.

Pe când îl petreceau spre ieșire, Starețul se făcu deodată nevăzut. În urma lui, casnicii se întrebară dacă nu fusese cumva vreun înger al Domnului, trimis să-i dea băiatului lor darul cunoștinței.

Nu mult după aceasta, copilul putea într-adevăr să citească și să înțeleagă orice carte. Era supus părinților în toate, păstrându-se pe sine în mare curăție trupească și sufletească. Încă înainte de a fi împlinit 12 ani, el petrecea într-un post atât de aspru, încât mama lui căuta să-l înduplece să mănânce și el asemeni celor de vârsta sa. Dar copilul îi grăia cu înțelepciune de bătrân:

- Și să nu mai lupt eu cu toată puterea să mă izbăvesc de patimi și să mă apropiu de Dumnezeu?!

Și, plin de râvnă, continua să postească, ajutat de darul lui Dumnezeu.

Tot cam pe vremea aceea, Chiril își luă familia de la Rostov, unde izbucniseră mari frământări în norod, și se mută la Radonej, chiar lângă biserica cu hramul Nașterea Domnului. Fiii săi, Petru și Ștefan, se așezară la casele lor, în timp ce Vartolomeu, care petrecea în post, rugăciune și lacrimi, dorea să se călugărească. Părinții îl sfătuiră să mai aștepte, să aibă grijă și de ei, căci de-acum îmbătrâniseră, erau bolnavi și neputincioși.

Vartolomeu îi îngriji cu multă dragoste până ce amândoi intrară într-o mănăstire, unde s-au și săvârșit din viață, nu mult după aceea.

După ce și-a îngropat părinții și s-a rugat pentru ei 40 de zile, la fiecare Sfântă Liturghie, Vartolomeu începu să se gătească pentru noua viață. Partea sa de moștenire o dădu fraților săi, neoprintd nimic pentru sine. Foarte curând, muri și soția fratelui său, Ștefan, care se călugări și el, la Mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului din Hotkov.

Vartolomeu îl cercetă la mănăstire, rugându-l să-l însoțească în căutarea unui loc potrivit de sălășluire în singurătate. Multe păduri au cutreierat împreună, până când, într-o bună zi, au dat de o poieniță în desiimea codrului. Găsind locul pe placul lor, au înălțat rugăciune și s-au apucat de lucru. La început, și-au clădit o colibă, apoi o chilie, și mai apoi o mică biserică.

Vartolomeu îl întrebă pe fratele său, care acum îi era părinte duhovnicesc, cărui Sfânt să închine biserica. Ștefan îi reaminti toate semnele pe care i le dăduse Dumnezeu încă din pântecul mamei sale, că el va

ajunge vas ales al Sfintei Treimi și-i va face și pe alții să creadă în Sfânta Treime.

Au cerut apoi blagoslovenie de la episcop, iar Mitropolitul Theognost al Kievului le-a trimis un preot să sfințească biserica.

Ștefan însă n-a izbutit să rămână mult timp în pustie; viața de acolo începuse să i se pară prea greu de îndurat. În toate părțile nu vedeai decât păduri. Nu erau drumuri și căi de trecere, nici sate sau case; nu puteai afla hrană și nimeni nu venea la ei, nici să-i vadă, nici să le aducă ceva.

Ștefan nu mai putu să rabde toate acestea, își lăsă fratele singur și plecă la Moscova. Acolo, în Mănăstirea Sfânta Treime, el se nevoia cu toată râvna întru câștigarea faptelor bune duhovnicești. În zilele acelea, în aceeași mănăstire îl găsim și pe Alexie, viitor mitropolit sfânt. O frumoasă prietenie duhovnicească îi uni pe cei doi și nu arareori cântau împreună la strană.

Însuși Marele Duce Simeon veni să asculte cuvânt de folos din gura lui Ștefan, căci auzise de viața sa bine-plăcută înaintea lui Dumnezeu. Apoi, porunci să-l hirotonească preot și, mai târziu, stareț al mănăstirii, ajungându-i chiar ucenic.

Între timp, cuviosul tânăr Vartolomeu, rămas credincios chemării sale, continua să trăiască singur în pustie. Nu luase încă voturile monahale, neavând deprinderea rânduielilor și lucrărilor călugărești. Va intra în cinul monahal mult mai târziu, la vârsta de 23 de ani. Până atunci, Părintele nostru avea să se roage neobosit și cu multe lacrimi la Dumnezeu, ca să ajungă vrednic de chipul îngeresc. Într-un sfârșit, rugă un

bătrân cu viață îmbunătățită, pe Starețul Mitrofan, să vină și să-l cerceteze.

- Părinte, fă-ți milă și tunde-mă și pe mine călugăr, îl rugă el cu zdrobire de inimă. Din copilărie îmi doresc lucrul acesta, dar grija pentru părinți m-a oprit. Acum sunt slobod de toate acestea; sufletul îmi tânjește după viața pustnicească iar inima după izvorul cu apă vie.

Starețul îl călugări în a 7-a zi a lui Octombrie, punându-i numele de Serghie, în cinstea Sfinților Mucenici Serghie și Vah, a căror prăznuire se săvârșea. Starețul sluji Sfânta Liturghie în bisericuța Sfintei Treimi și îl împărtăși pe Serghie cu Preacuratele Taine, peste el pogorându-se darul Duhului Sfânt, care avea să nu-l mai părăsească niciodată.

Dintr-o mărturie neîndoielnică aflăm că, atunci când Sfântul Serghie a primit Sfintele Taine, întreaga bisericuță și împrejurimile s-au umplut de o dulce mireasmă. Sfântul a mai rămas în biserică încă o săptămână, primind din mâna Starețului Mitrofan doar câte o bucățică de anafora în fiecare zi, postind și rugându-se, și având pururea pe buze psalmii lui David.

Sfântul Serghie îl rugă cu toată smerenia pe Starețul Mitrofan să-l învețe cum să trăiască în pustie de unul singur și cum să lupte cu ispitirile vrăjmașului. Acela, după ce i-a dat multe povețe, l-a încredințat Domnului și l-a lăsat singur în liniștea pustiei sale.

Cu greu își poate închipui cineva truda și luptele duse de tânărul monah, râvna arzătoare și căldura rugăciunii pe care o înălța către Dumnezeu, suspinurile și lacrimile sale, dârzenia pe care a probat-o sufletul său

în toate cursele ce i le-a întins vrăjmașul. Era împresurat de fiare sălbatice, care îi dădeau târcoale nu numai noaptea, dar chiar și în ceasurile zilei. Lupi și urși cutreierau locul, iar el, ca o făptură slabă ce era, la început s-a temut, dar apoi s-a rugat la Dumnezeu și fiarele s-au îndepărtat. Numai un singur urs continua încă să vină prin apropiere. Văzând așa, Sfântul Serghie începu să-i lase câte o bucăică de pâine pe vreun buștean și astfel învăță ursul să vină după hrana anume păstrată pentru el. Pe atunci, Sfântul nu trăia decât cu pâine și apă, dar și acestea cu mare scumpătate. De multe ori se întâmpla să rămână fără hrană și atunci flămânzeau, și el, și ursul. Nu de puține ori își dădea bucata sa de pâine ursului, nevoind să-l deznădăjduiască. Să nu mire pe nimeni acestea: când Sfântul Duh se pogoară asupra cuiva, toate făpturile i se supun aceluia, întocmai ca și lui Adam, întâiul zidit, înainte de căderea în păcat.

De multe ori, Sfântul se îndeletnicea cu cercetarea Scripturilor, întărindu-se pe calea sfințeniei; descoperindu-le înțelesul tainic, își înălța mintea și inima către comorile nestricăcioase. Niciodată, în tot acest timp, nu i-a slăbit dorul de liniște, pentru viața netulburată a pustiei și pentru singurătatea în care se găsea împreună cu Dumnezeu.

După doi ani petrecuți astfel, Sfântul Serghie a fost cercetat de câțiva călugări cu frica lui Dumnezeu, care și-au arătat dorința de a împărtăși cu el, prin voia Domnului, asprimea vieții și a locului. Sfântul Serghie, uimindu-se de credința și de râvna lor, le-a spus:

- Fraților, dorința mea este ca să mă nevoiesc și să mor în locul acesta, în singurătate. Dar, dacă Domnul

vrea să înalțe aici o mănăstire cu multă frățime, atunci să se facă voia Lui! Fiți, dar, bineveniți și aveți blagoslovenia mea ca fiecare dintre voi să-și ridice chilie. Și nu uitați, voi, cei ce ați venit să vă nevoiți în pustie, că începutul a tot lucrul bun este frica de Dumnezeu!

Pentru că era tânăr de ani și cu o putere cât doi bărbați laolaltă, diavolul începu să-l ispitească cu patimile trupești. Dar Sfântul izbuti să-și supună trupul cu postul și, prin mila lui Dumnezeu, se slobozi de acel război al vrăjmașului.

Sfântul Serghie se întâlnea cu frații în fiecare zi în biserică pentru cele șapte Laude: Miezoptica, Utrenia, Ceasurile și Vecernia; pentru Sfânta Liturghie, venea un preot dintr-un sat apropiat. La început, din multă smerenie, Sfântul Serghie nu a primit nici preoția și nici stăreția; băgase de seamă că aproape întotdeauna dorința de a fi stareț este începutul și rădăcina slavei deșarte.

Pe atunci erau puțini la număr - vreo doisprezece. Printre primii veniți au fost: fratele Vasilie, zis și „Uscatul”; apoi Iacob, poreclit „Yacuta”; Onisim diaconul, tatăl diaconului Elisei. În poieniță, ei își clădiră chilii împrejmuite cu un gard de nuiele. Sfântul însuși a ridicat patru chilii și era nelipsit de la toate ascultările care se cereau în obște. Micuța lor mănăstire ajunsese foarte frumoasă, cu pădurea care, în murmur și foșnet, le umbra chiliile. În jurul bisericii puteai vedea trunchiuri și cioate, dar și straturi de zarzavat, cu multe feluri de legume.

Cuviosul le slujea fraților fără lenevire, ca un rob cumpărat: vântura și măcina grâul, cocea pâine și gătea,

croia încălțări și haine pentru frățime; scotea apă dintr-un izvor din apropiere și o căra cu două găleți pe umeri, ducând tuturor. Noaptea și-o petrecea priveghind în rugăciune și gusta numai pâine și apă, dar și aceasta cu măsură. Nu lăsa nici măcar un ceas fără să facă ceva. Aflându-se într-o neconținută trudă și rugăciune, el și-a strunit tot mai mult trupul, ținând să ajungă un vrednic locuitor al Ierusalimului celui de sus.

N-a trecut mult și însuși Starețul Mitrofan, cel care-l călugărise, a venit să locuiască în mănăstirea sa. După moartea aceluia, petrecută trei ani mai târziu, toată frățimea l-a rugat pe Sfântul Serghie să le fie el stareț.

Sfântul s-a împotrivit pe cât a putut. Împreună cu doi din bătrânii mănăstirii, a mers la Episcopul Atanasie al Volynei, rugându-l să le rânduiască stareț care să-i povățuiască pe calea mântuirii. Înțeleptul Atanasie, care auzise de Sfântul Serghie și de faptele sale bineplăcute înaintea lui Dumnezeu, i-a grăit:

- Tu vei fi Părintele și starețul obștii tale!

Cu toată smerenia, și-a arătat nevrednicia pentru o asemenea cinste, însă vlădica i-a răspuns:

- Iubitule, pe toate ai izbutit să ți le agonisești, dar nu ai ascultare.

- Să se facă atunci voia lui Dumnezeu! Fie numele Domnului lăudat de acum și până-n veac! - a răspuns Cuviosul Serghie, făcând o metanie, și toată lumea a răspuns: Amin!

Fără întârziere, Preasfințitul Episcop l-a trimis pe Sfântul Serghie în biserică, unde l-a hirotonit mai întâi ipodiacon, apoi diacon. Dimineața următoare a fost

ridicat la vrednicia de preot și i s-a cerut să săvârșească Sfânta Liturghie.

După ce stătură de vorbă despre pravilele apostolice, despre învățăturile Sfinților Părinți și despre ce este de trebuință pentru îndreptarea și desăvârșirea sufletului, dându-i o sfântă sărutare, vlădica îl slobozi pe Sfântul Serghie, încredințându-l obștii sale, ca stareț, părinte și doctor sufletesc. La întoarcerea în mănăstire, toată frățimea s-a închinat cu evlavie Părintelui nostru Serghie. El i-a blagoslovit pe toți și le-a spus:

- Fraților, rugați-vă pentru mine. În nepriceperea mea, am primit un talant de la împăratul, de care va trebui să dau seamă, ca și de turma încredințată mie.

Așa le spuse Serghie, înviind în minte viețile marilor luminători, Părinți ai pustiei, care, cu trupul fiind pe pământ, au trăit îngerește: Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Eftimie cel Mare, Sfântul Sava cel Sfințit, Îngerul în trup - Pahomie, Sfântul Teodosie și mulți alții. Cu inima plină de Sfânta petrecere a acelora, s-a rugat îndelung Sfintei Treimi să ajungă vrednic de a călca pe urmele lor.

Slujea în fiecare zi Dumnezeiasca Liturghie și în fiecare zi îi mărturisea pe frați. Când luase stăreția obștea număra 12 frați, el fiind al 13-lea. Numărul acesta nu s-a schimbat încă vreo doi-trei ani - deși unii muriseră sau plecaseră, și alții le luaseră locul - până ce în mănăstire a venit însuși Simion, Arhimandritul de Smolensk, și de atunci obștea avea să crească fără oprire.

Chiar și în vremurile acestea, cele mai de pe urmă, Dumnezeu l-a întărit pe Sfântul Serghie tot atât de mult ca și pe Sfinții Părinți din trecut. Starețul muncea

foarte mult; pe lângă aceasta, îi mai supraveghea și pe frații aflați sub ascultarea lui. Se îngrijea chiar el de coptul prescurilor pentru biserică, ascultare pe care nu o încredința nimănui. Fierbea și pregătea grâul pentru colivă, iar când timpul îi prisosea, făcea și lumânări.

Cu toate că primise egumenia, cuviosul nu își schimbă pravilele călugărești, ci se smerea și se socotea mai prejos decât toți, și se făcea pildă tuturor. După ultima slujbă la biserică, în nopțile lungi de iarnă, după ce-și termina pravila la chilie, obișnuia să meargă pe la chiliile fraților. Dacă vedea că se roagă, fac metanii, sunt ocupați cu rucodelia sau citirea Cărtilor Sfinte, plângând și căindu-se de păcatele lor, atunci se bucura și dădea slavă lui Dumnezeu. Dar, dacă-i auzea vorbind și răsând între ei, se supăra, bătea ușor cu degetul în geam sau în ușă și pleca fără să spună vreun cuvânt. Dimineața următoare îi muștra cu blândețe pe cei vinovați, spunându-le vreo istorioară cu tâlc, dorind ca și aceștia să se apropie cu mai multă râvnă de Dumnezeu. Cei care erau smeriți și supuși își recunoșteau repede greșala și cereau iertare, dar câte unul, căruia îi lipsea smerenia, rămânea cu inima plină de întunecare diavolească, socotindu-se neprihănit, ca și cum nu de el se vorbea, până când cuviosul trebuia să-i arate în amănunt unde greșise și să-i dea un canon spre îndreptare. Și astfel, toți au învățat să se roage necontentit lui Dumnezeu, să nu mai vorbească între ei după rugăciunile de seară, să muncească din greu și să aibă de-a pururi pe buze psalmii lui David.

Ca la orice început, au avut de întâmpinat multe greutăți. Pe atunci nu găseau nici pâine, nici făină,

ulei și sare, sau vin pentru Sfânta Liturghie, și nici luminări de ceară nu aveau. În zori, frații cântau Utrenia fără nici o lumină, afară de o torță de pin. Astfel au trăit mai bine de cincisprezece ani, până au apărut primii mireni în jurul mănăstirii și au început să lucreze la pădure.

Odată, s-a întâmplat să fie o mare lipsă de pâine și sare și cuviosul i-a oprit cu desăvârșire pe frați a merge să ceară de la săteni, poruncindu-le să stea liniștiți în mănăstire și să aștepte mila lui Dumnezeu. El însuși mânca o dată la două-trei zile.

Într-o seară, după ce încheiase o ușă la unul din bătrânii mănăstirii, starețul mânca puțină pâine mucegăită, plata ostanelilor sale. Câțiva călugări, și unul mai mult decât toți, începură atunci să cârtească împotriva lui, spunând că vor pleca după hrană, fără a se mai întoarce. Sfântul, văzând aceasta, dar mai cu seamă tulburarea și slăbiciunea fraților, îi adună pe toți laolaltă și-i povățui cu înțelepciunea Sfintei Scripturi:

- Nu veți căpăta darul lui Dumnezeu dacă nu treceți prin încercări, căci după necaz vine bucurie. Scris este: «Iar eu am zis întru îndestularea mea: Nu mă voi clătina în veac». Acum voi n-aveți pâine, dar mâine vă va prisosi și vă veți îndulci cu tot felul de bucate.

Nici nu-și termină bine vorbele, că se auzi un ciocănit în fereastră: portarul, văzând că în mănăstire tocmai intra o căruță cu de-ale mâncării, venise să-i dea de veste Cuviosului Serghie, ca să-i iasă în întâmpinare.

Înainte de a-i lăsa să mănânce, starețul porunci să se bată toaca, strânse frații în biserică și mulțumi lui Dumnezeu. Au mers apoi la trapeză și au gustat din